

A dramatic photograph of a large tree engulfed in intense orange and yellow flames. In the foreground, a firefighter in full protective gear is visible, working near a fence. The scene is set at night or in low light, with the fire providing the primary illumination.

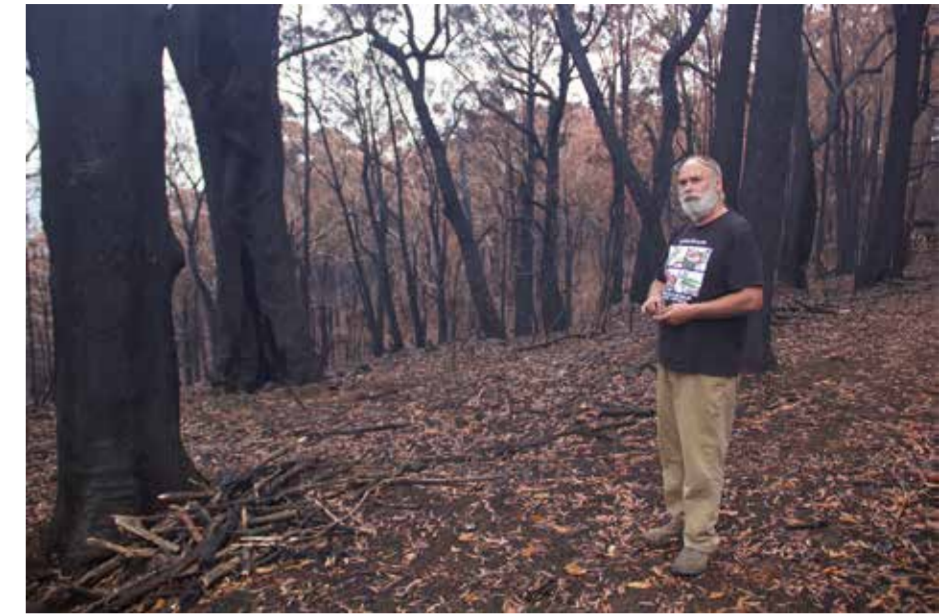
”REGERINGEN MÅSTE BÖRJA TALA SANNING OM KLIMATKRISEN”

När röken börjar lätta tonar de politiska konsekvenserna av de historiska bränderna i Australien fram. Dagens ETC har besökt de drabbade områdena i New South Wales, där privatpersoner och företagare nu reser sig ur askan – och vill ha politisk förändring.

TEXT OCH BILD: JOHAN AUGUSTIN

Stora delar av New South Wales har
brunnit och förödelsen är enorm.

BILDER JOHAN AUGUSTIN

Bill Gruner har inte mycket till övers för den sittande regeringen.

Jake Peacock rensar upp kring sitt hus i Balmoral.

Ash Shephard betonar vikten av att gå tillbaka till gamla sedvanor i markberedning.

Välkommen till helvetet, säger Bill Gruner och slår ut med armarna. Han går genom vad som tidigare var skog av eukalyptus och andra trädslag, i byn Mount Tomah i den 10 000 kvadratkilometer stora nationalparken och bergskedjan Blue Mountains, väster om Sydney. Det kända turistmålet brukar locka besökare till leder och utsiktsplatser. Ett blått dis, som bildas när eukalyptusträdens olja avdunstar, hänger vanligtvis över skogarna och har gett området sitt namn. Nu, andra veckan i januari, är det en annan bild som möter de få besökare som vågar sig hit. Ett förkolnat landskap med svarta trädstammar. Röklukten vägrar släppa taget och påminner om eldhavet som strax före jul svepte över kullarna i åtta kilometer i timmen och slukade det mesta i sin väg. Eftersom Bill Gruner och hans sambo hade rensat bort allt brännbart material i trädgården och installerat sprinklers på hustaket någon dag innan branden nådde området så

klarade sig huset från skador. Men deras 35 hektar skogsmarker är förstörda för lång tid framöver.

– De är värda noll nu, säger han och förklarar att ”bränderna är ett direkt resultat av 40 års dålig klimatpolitik”.

Enligt honom har politiker från de båda största partierna – Australiens sittande liberala parti, Liberals, och Australiens arbetarparti, Labor – länge motarbetat att gröna energikällor ska ta över kolet.

”This is coal – don’t be afraid!”

Premiärminister Scott Morrison tog för tre år sedan en kolklymp med sig in i parlamentet. Hans ord ”This is coal – don’t be afraid!” gick till historien. Morrison underströk kolets betydelse för landets ekonomi och det har han hittills fortsatt att göra. Trots att han är trängd på både hemmaplan och internationellt så vidhöll han nyligen att begränsningar för kolindustrin skulle ”förstöra jobb och krossa ekonomin”.

Detta är resultatet av kriminella avsikter.

– Detta är resultatet av kriminella avsikter. Anledningen till det är att regeringen har känt till både problemet och lösningarna, menar Bill Gruner, och kallar Liberals ”ett extremt högerparti” som är ”anti aboriginer” och förringat urinvånarnas sed att ta hand om markerna, som de i tusentals år har bränt av – och därigenom förhindrat att bränder sprider sig okontrollerat.

Gruner beskriver kol som något ”heligt” i Australien, och trots att han är doktorand i filosofi och psykologi så har han svårt att få jobb vid universitetet, utan livnär sig mestadels som konstnär och vägrar att hålla tyst om sina avsikter.

– De kallar mig radikalist och ser till att sådana som jag inte får jobb.

Misskötta marker

På en gård i närliggande byn Bilpin håller Ash Shephard på att skörda de ekologiska grönsakerna i odlingarna. Han arbetar som ekologisk grönsaksodlare och på gården betar

får och kor i hagar, jämte höns och gäss – som även de går fritt ute. Han förklarar att dagens Australien består, dels av stora områden som är ”cleared” för boskapsskötsel, dels av nationalparker och andra områden som har tillåtits att växa igen. Ash Shephard berättar att när aboriginerna tog hand om markerna så skötte de enorma områden genom kontrollerade bränder. Skogsmarker som, enligt Ash, numera missköts.

– Sedan vi tog över Australien har vi inte tagit hand om markerna på rätt sätt. Nationalparkerna är stora områden helt utan mänsklig kontakt, och så var det inte förut – de här områdena var aldrig orörda tidigare.

Samtidigt som mer koldioxid i atmosfären leder till att vegetationen breder ut sig allt snabbare så lämnas alltså allt detta brännbara material – tills nästa blixtnedslag som snabbt får fäste och skapar bränder.

Enligt Ash är det inte bara rätt markberedning som krävs för att förhindra katastrofala bränder.

Sedan vi tog över Australien har vi inte tagit hand om markerna på rätt sätt.

– Vi måste förändra vårt jordbruk. Nu har vi massor av kor som fiser ut metan, när vi kan äta annat kött, som kamel och känguru.

Egentligen kvittar det vilket parti som leder landet, menar Ash, eftersom Liberals och Labor är de enda två stora partierna.

– Labor är inte mycket bättre. Båda partierna vill tjäna pengar på att bryta kol, säger Ash. Själv anser han att ekonomin måste krympa, inte växa, om det ska ske förändringar:

– Australiensare kan inte äta kött tre gånger i veckan, ha igång AC:n hela tiden och konstant vattna gräsmattan. Regeringen manipulerar dem gång på gång. Det är dags att vakna upp Australien!

Radikal klimatrörelse får nya anhängare

Ytterligare en person som vill väcka Australien är en aktivist som bor i byn Balmoral, som ligger ett par timmar söderut, i New South Wales Southern Highlands. Många av byns hus totalförstördes i branden. När lågorna nådde Balmoral den 18 december

hade Colin Todd och hans fru hade rensat i trädgården och installerat sprinklers på taket. ”Tillsammans med en hel del tur” räddade åtgärden deras hus.

Todd bär en t-shirt med texten Extinction Rebellion – den globala organisation som grundades 2018 och uppmanar sina medlemmar till civil olydnad för att tvinga regeringar till åtgärder mot klimatkrisen. Han har varit medlem i organisationen i fem månader och planerar att delta i en stor demonstration inom kort, där deltagarna ska ”deklarera klimatnödläge”.

– Antingen gör vi något eller ingenting, säger han.

Australien är världens största kolesportör och många hävdar att landet inte snabbt kan byta ut den smutsiga inkomstkällan. Landets kollobby är fortsatt extremt stark och alla politiker som gör försiktiga försök att säga emot den begär ofta politiskt självmord. Även media spelar en stor roll menar Colin Todd, och säger att mediemogulen Robert

Elizabeth Atkins visar upp sin förstörda tomt och hus.

Colin Todd tänker demonstrera mot regeringens icke agerande i den pågående krisen.

Roy Samarawickrama kämpar på med sin restaurang i Batemans Bay, trots uteblivna intäkter.

Murdoch, ägare av många av Australiens ledande tidningar, inte publicerar material som säkerställer att bränderna beror på klimatförändringarna.

– Vi kräver att regeringen talar sanning och börjar agera! understryker han.

Själv har han en rad konkreta åtgärder i tankarna: Ta bort subventioner som smutsar ner, inför en koldioxidskatt för de företag som släpper ut mest, köp ut kolarbetare och anställ dem inom nya industrier som satsar på förnyelsebar energi. Samtidigt menar Todd att också vanliga medborgare måste vara beredda på att sänka sin levnadsstandard väsentligt.

– Vi befinner oss i en hopplös klimatsituation. Vi måste få till förändring, och den måste starta på alla plan.

Kamp mot försäkringsbolag

En annan av Balmorals invånare var inte lika lyckligt lottad när branden slog till. Elizabeth Atkin och hennes son hann undan lågorna i tid, men blev av med samtliga ägodelar – i

sammanlagt tre byggnader på sin tomt. Försäkringsbolaget har redan förklarat att hon inte kommer att få tillbaka värdet av alla hennes tillhörigheter. Trots sin livssituation verkar hon inte låta nederlaget ta över helt. Hon går genom askan på sin förkolnade tomt och visar upp vad som återstår av en oförsäkrad, utbrunnen bil och huset som är nästintill jämnat med marken.

– Jag tänker bygga upp ett nytt hus, säger hon och klargör att hon blir tvungen att följa nya stränga regler av försäkringsbolaget.

På frågan om bränderna är ett wake-up-call för regeringen att agera mot klimatförändringar, ler hon.

– Politikerna förnekar fortfarande sambandet, trots att vi har dem hängandes från nacken. De kommer försätta landet i lågkonjunktur.

Tomma spökstäder

Sydvästra New South Wales är bland de värst drabbade områdena i landet. Många av sam-

Politikerna förnekar fortfarande sambandet, trots att vi har dem hängandes från nacken.

hällena längs kusten påminner om spökstäder. Batemans Bay ligger 23 mil sydväst om Sydney. Det har gått en månad sedan många lokalbor evakuerades och många håller sig fortfarande borta, precis som de flesta turister. Januari är högsommar och den viktigaste perioden för företagare som är beroende av besökare. Utebliven turism innebär ett hårt ekonomiskt slag för restaurangägare som Roy Samarawickrama, som driver en Fish & Chips-restaurang i Batemans Bay. Han beskriver vissa dagar då den tjocka röken kom ner från bergen som kolsvarta – ”det var mitt i natten, fast på morgonen”. Elavbrotten påverkade också verksamheten eftersom Roy inte kunde laga mat i restaurangen.

Han säger att delstatsregeringen har utlovat stöd till de drabbade, men att det är oklart vilka summor som kommer att betalas ut. Den federala regeringen har lovat ett krispaket på två miljarder australiensiska dollar, 13 miljarder kronor – efter omfattande påtryckningar, under lång tid hävdade de att

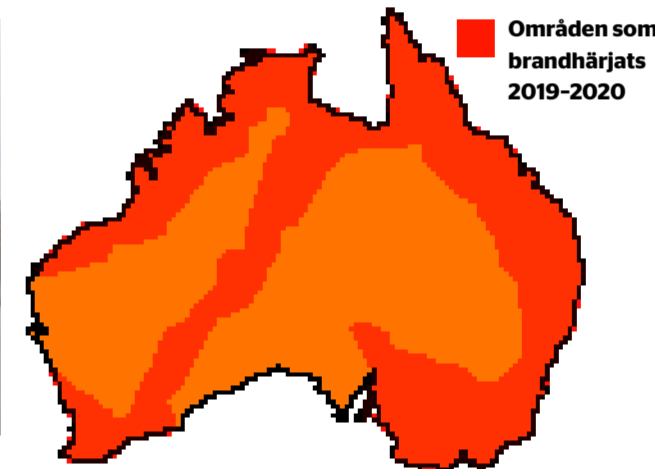
Cecilia Matthews i Cobargo tar hand om sina hästar. Hennes ägodelar försvann men hästarna klarade sig.

Skogen längs vägen i Blue Mountains är bränd.

Rob Matthews matar sina kor. Hans hus är borta men Rob ser redan framåt mot att bygga upp igen.

Områden som brandhärjats 2019-2020

Bränderna

Skogsbränder är vanliga i Australien, men det gångna året är sannolikt det värsta i landets historia. Brandsäsongen har varit osedvanligt lång, många bränder mycket intensiva och bränderna har brett ut sig över större områden än normalt.

Extrema väderleksförhållanden med höga temperaturer och långvarig torka har bidragit situationen, vilket i sin tur har en tydlig koppling till klimatförändringarna.

Bränderna startade i september 2019. Över 200 bränder brinner fortfarande över kontinenten. Hittills har över tio miljoner hektar brunnit, ett område lika stort som Sydkorea. I värsta fall kan bränderna fortsätta ytterligare ett par månader.

Minst 27 människor har dödats, många saknas fortfarande och en halv miljard djur beräknas ha försvunnit, inklusive bland sällsynta arter som koalor.

Värst drabbat är delstaterna New South Wales, där Sydney ligger, och Victoria – som båda är landets mest folkrika delstater.

Över 2 000 hem har förstörts. Ingen vet ännu hur stora de ekonomiska kostnaderna kommer att bli. Hittills har försäkringsanspråken passerat 700 miljarder dollar.

Australien är världens största kolexportör och tillhör världens fem största kolproducenter. Totalt producerar landet ungefär 500 miljarder ton kol per år. Australien är också världens näst största exportör av flytande fossilgas (LNG).

Australiens regering hoppas att kolutvinningen ska växa till 750 miljarder ton per år 2035, vilket skulle bli en av de kraftigaste fossila satsningarna i världen.

Regeringen stöder fossilindustrin genom bland annat subventioner motsvarande 9 miljarder australiensiska dollar, närmare 60 miljarder kronor, investeringsstöd och snabba beslutsgångar för godkännande av projekt.

Premiärministern Scott Morrisons popularitet har dalat kraftigt på grund av regeringens hantering av bränderna. Enligt en färsk opinionsundersökning är 59 procent av befolkningen missnöjda med Morrison och oppositionspartiet Labors premiärministerkandidat Anthony Albanese har nu gått om Morrison.

Premiärminister Scott Morrison har fått hård kritik för hur hans regering hanterat bränderna. BILD JAMES ROSS/POOL PHOTO/AP

krisen var en angelägenhet för delstaterna själva. Ingen vet hur mycket bränderna kommer att kosta staten, men vissa beräkningar överstiger redan fem miljarder dollar, eller 33 miljarder kronor. För Roy Samarawickrama handlar det om att överleva ekonomiskt, snarare än klimatfrågan.

– Jag har ingen inkomst, enbart utgifter som hyra. Men det är likadant för alla, och många kanske inte klarar sig ekonomiskt i slutändan, säger han.

Oviss framtid

En bit inåt land ligger Cobargo, ett av landets värst drabbade samhällen. Här stred invånarna till det bittra slutet. En 29-årig man vägrade upp och stannade kvar på sin familjs jordbruk för att bekämpa eldhavet tillsammans med sin pappa. Båda dog i lågorna.

När Scott Morrison nyligen besökte Cobargo möttes han av gläpord och invånare som vägrade skaka premiärministerns hand. En kvinna svarade när Morrison försökte

Vi lever dag för dag nu.

DETTA ÄR EN BERÄTTELSE FINANSIERAD VIA ETC STÖDFOND

SWISH 123 508 75 49 ELLER
BC 675-0855 ELLER
ANVÄND KORT PÅ ETC.SE

hälsa på henne: ”Jag skakar bara din hand om du ger mer pengar till RFS (Rural Fire Service). Så många människor har förlorat sina hem, vi behöver mer hjälp”.

En av de drabbade är Rob Matthews, som nu har flyttat in hos sin svärmor tillsammans med sin fru och tre barn. På nyårsafton nådde flammorna familjens hus som brann ner till grunden. Däremot klarade sig deras åtta kor som sprungit ner till en av dammarna. Många andra boskapsskötare har tvungits avliva sina hjordar sedan djuren skadats.

– Vi lever dag för dag nu, säger Matthews. En diesel-generator gör på högvärvar och genererar el till familjen. Vatten hämtar de i en av dammarna.

– Det känns som att campa i mitt eget hus, säger Matthews svärmor Renee Dove. Rob Matthews familj väntar fortfarande på de utlovade bidragen från regeringen, hur mycket det gäller vet han inte. Samtidigt beskriver han den starka sammanhållningen i Cobargo efter katastrofen.

– Alla ställer upp och hjälper varandra. Vi kommer bygga upp huset på nytt, säger han. Klimathotet är inget som han orkar tänka på i nuläget.

– Vi måste bygga upp våra liv igen, det är första prioriteringen just nu.

Samtidigt medger han att det kommer att bli svårt att bo kvar i bushen om det torra klimatet fortgår. Det har inte regnat ordentligt på nästan ett år och många av dammarna är redan tomma.

– Om vattnet tar slut kommer vi behöva ta hit stora vattentankar och det blir dyrt, säger han.

I nuläget känner han sig säker från nya bränder – ”det finns ingen mer vegetation som kan brinna”. Men när det väl börjar regna riskerar det översta jordlagret att sköljas bort. Utan vegetation finns det inget som håller den kvar.

– Det är viktigt att vi slutar hugga ner träd eftersom de förhindrar översvämningar, avslutar han. •